

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Фінансові ресурси підприємства: порядок формування та ефективність використання за матеріалами ТОВ «Контакт центр на Зарічанській», м. Хмельницький

Рівень вищої освіти бакалавр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і назва спеціальності

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Назва

КВРФБС.019275.01.07.00

Виконав студент IV курсу група ФБС-19-1 _____ Ілона ДУДА
Шифр Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник канд. екон. наук, доцент _____ Леся МАТВІЙЧУК
Науковий ступінь, звання Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер _____
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:
Завідувач кафедри ФБСС _____ Ніла ХРУЩ
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

_____ 2023 р.

Зміст

Вступ	5
1 Теоретико-методичні засади формування та використання фінансових ресурсів підприємства	7
1.1 Економічна сутність та види фінансових ресурсів підприємства	7
1.2 Порядок формування та використання фінансових ресурсів підприємства	14
2 Аналітико-практичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства	23
2.1 Аналіз сучасного стану розвитку вітчизняних підприємств та фінансово-господарської діяльності ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» за 2020-2022 роки	23
2.2 Напрями удосконалення формування та використання фінансових ресурсів на прикладі ТОВ «Контакт центр на Зарічанській»	36
Висновки	48
Список використаних джерел	50
Додатки	55

Вступ

На сьогодні, у період економічної нестабільності, виникає надзвичайно актуальна проблема, пов'язана з формуванням, розміщенням та використанням фінансових ресурсів вітчизняних підприємств. Ефективне формування та якісне використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання є важливим фактором, що сприяє досягненню рентабельності їх діяльності та становить основу для стабілізації економіки країни.

Значний вклад у дослідження питань формування та використання фінансових ресурсів зробили такі вчені, як В.М. Опарін, О.Д. Василик, Н.Н. Пойда-Носик, С.С. Грабарчук, В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Г.М. Азаренкова, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко та інші. Віддаючи належне, значному науковому доробку вчених, варто зазначити, що у економічній літературі недостатньо уваги приділено теоретичним та методичним аспектам формування, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємств в контексті посилення кризових явищ вітчизняної економіки в сучасних умовах, що потребує подальших наукових досліджень в даному напрямку.

Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних положень і практичних підходів до формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- дослідити економічну сутність та характеристики фінансових ресурсів підприємств;
- систематизувати класифікацію фінансових ресурсів підприємств;
- проаналізувати джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємств;
- проаналізувати фінансово-господарську діяльність ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роках;
- визначити напрями удосконалення формування та використання фінансових ресурсів підприємств.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є фінансові ресурси підприємства.

Предмет дослідження є теоретико-методичні аспекти та практичні рекомендації щодо формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у роботі використані загальнонаукові та спеціальні методи. Зокрема, метод узагальнення (для вивчення теоретичних основ фінансових ресурсів підприємств); методи групування і систематизації (для дослідження питання структуризації фінансових ресурсів підприємств); логічний та системний методи (для систематизації джерел формування фінансових ресурсів підприємств); метод статистичних порівнянь (для визначення стану та структури активів та пасивів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській»). Крім того, для наочного відображення результатів дослідження були використані графічні та табличні методи.

Практична значимість одержаних результатів полягає у тому, що запропоновані напрями удосконалення формування та використання фінансових ресурсів підприємства та проведені розрахунки можуть бути використані вітчизняними підприємствами для оптимізації структури фінансових ресурсів та формування власної фінансової політики.

Інформаційну базу становили: вітчизняні нормативно-правові акти, які регулюють діяльність вітчизняних підприємств; наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, що стосуються теорії, методології та практики формування, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємств; матеріали науково-практичних конференцій; статистичні дані оприлюднені Державною службою статистики України; фінансова звітність ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» та інформація, отримана з ресурсів Інтернету.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи 55 сторінок. Робота містить 10 таблиць, 19 рисунків. Список використаних джерел складається із 46 найменувань.

1 Теоретико-методичні засади формування та використання фінансових ресурсів підприємства

1.1 Економічна сутність та види фінансових ресурсів підприємства

Сучасний стан розвитку вітчизняної економіки відображає специфіку, основні тенденції та напрямки діяльності українських підприємств. Водночас від успішності підприємницької діяльності залежить і подальший розвиток країни, зростання економічних показників, підвищення виробничого потенціалу, зменшення рівня безробіття та вирішення інших соціальних проблем. Сьогодні вітчизняні підприємства провадять свою діяльність в умовах невизначеності та глибокої кризи, що характеризується нестачею фінансових ресурсів. Воєнний стан, інфляція, не прогнозовані коливання курсів валют, падіння ВВП, зростанням відсотків за користування кредитами, окупація значної території країни, зниження платоспроможного попиту населення негативно впливають на ефективність діяльності вітчизняних підприємств. Відсутність та недоступність фінансових ресурсів у необхідному обсязі спричинює значні проблеми, зокрема, порушення платіжної дисципліни, зниження рівня платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності підприємств, а отже, спричиняє падіння національної економіки.

Фінансові ресурси є важливою складовою та елементом функціонування будь-якого суб'єкта господарювання. Вони використовуються для фінансування операційної, інвестиційної, фінансової діяльності, розвитку бізнесу, придбання матеріальних та нематеріальних активів, погашення зобов'язань, сплати податків та зборів до бюджетів різних рівнів, оплати працівників і багатьох інших потреб. Загалом, фінансові ресурси являють собою економічну вартість, яка може бути використана для забезпечення

платоспроможності, рентабельності, фінансової стійкості, зростання та досягнення мети діяльності суб'єкта господарювання.

Фінансові ресурси підприємств є одним із фундаментальних понять та є об'єктом дослідження як вітчизняних так і зарубіжних науковців. Наукові підходи до трактування сутності поняття «фінансові ресурси підприємства» наведені у таблиці 1.1

Таблиця 1.1 – Наукові підходи до трактування сутності поняття «фінансові ресурси підприємства»

Автор	Визначення сутності поняття «фінансових ресурсів підприємства»
М. Д. Білик	«Грошові та майнові кошти, які використовуються для забезпечення його діяльності та розвитку» [6, с.820].
О. Д. Василик	«Грошові та майнові активи, які використовуються для забезпечення його фінансових потреб» [11, с.416].
В. М. Опарін	«Грошові та майнові активи, які підприємство отримує зовнішньо або формує власними силами для забезпечення своїх потреб та розвитку» [29, с.11].
К. В. Павлюк	«Включають грошові та майнові активи, які використовуються для фінансування його діяльності та забезпечення розвитку» [31, с.24]..
А. М. Поддєрьогін та інші	«Охоплюють грошові кошти, активи, зобов'язання, інвестиції та інші джерела, які забезпечують його фінансову стійкість та розвиток» [33, с.546].
Нечипоренко А. В., Рибалкіна А. О.	«Сукупність усіх грошових коштів, які має підприємство на певну дату через провадження своєї основної, фінансової та інвестиційної діяльності» [26].
Гриценко Л.Л., Деркач. Л.С.	«Усі надходження суб'єкта господарювання, що перебувають у децентралізованих фондах грошових коштів, а також в нефондовій формі, та використовуються на покриття його потреб й фінансових зобов'язань з метою забезпечення розширеного відтворення» [12].
Мішина С. В	«Сукупність грошових коштів, що перебувають у фондовій, нефондовій формі або перетворені у відповідну матеріалізовану форму і призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення поточних витрат і витрат на забезпечення розширеного відтворення» [25, с.110]
Н.Н. Пойда-Носик, С.С. Грабарчук	«Сукупність усіх грошових ресурсів, які надійшли на підприємство за певний період або на певну дату у процесі реалізації продукції (товарів, робіт, послуг – операційна діяльність) основних і оборотних засобів (інвестиційна діяльність) і видачі зобов'язань (майнових і боргових – фінансова діяльність)» [34, с. 103]
Н. О. Рибалко	«Сукупність активів підприємства, сформованих із зовнішніх та внутрішніх джерел, що знаходяться в розпорядженні підприємства на правах власності або тимчасового володіння й які використовуються для погашення фінансових зобов'язань та забезпечення безперервності функціонування підприємства» [36, с. 29]

Джерело: систематизовано автором на основі [6,11,12,25,26,29,31,33,34,36]

Фінансові ресурси відрізняються від інших економічних категорій тим, що завжди мають грошову форму, розподільний характер і відображають процес формування та використання різних видів доходів і накопичень господарських суб'єктів.

Аналіз наукової літератури дозволив виокремити наступні підходи до трактування сутності фінансових ресурсів:

– грошовий підхід робить акцент на матеріальних аспектах фінансових ресурсів, таких як грошові кошти, розрахункові рахунки, акції та інші види фінансових інструментів. Відповідно до означеного підходу, фінансові ресурси розглядаються, в першу чергу, як грошові активи або кошти, які доступні підприємству і використовуються для фінансування його діяльності.

– функціональний підхід полягає у розгляді фінансових ресурсів як інструментів та засобів, які використовуються для забезпечення функціонування суб'єкта господарювання. Вони можуть включати різні фінансові активи, які використовуються для фінансування господарських операцій, здійснення інвестиційної діяльності, забезпечення ліквідності та платоспроможності, регулювання ризиків.

– власнісний підхід полягає у трактуванні фінансових ресурсів з позицій власності підприємства, тобто це ресурси, що можуть бути вкладені шляхом емісії акцій, як внески до статутного капіталу, резервного фонду, мати прояв нерозподіленого прибутку та мати інші формами власності. Власнісний підхід зосереджений, в першу чергу, на розгляді фінансових ресурсів як джерела саме власних коштів підприємства.

– економічний підхід полягає у трактуванні фінансових ресурсів як: факторів виробництва, що сприяють формуванню доходів та економічному розвитку суб'єктів господарювання. Даний підхід підкреслює виключну роль фінансових ресурсів у забезпеченні потреб підприємства, забезпеченні платіжної дисципліни, розширенні виробництва, тощо.

«Різні класифікаційні дефініції фінансових ресурсів у економічній літературі дають змогу сформулювати уточнене їх визначення, а саме: фінансові ресурси підприємства – це наявні в розпорядженні підприємства кошти, які поділяються за двома ознаками: за їх видами та складом; за джерелами їх виникнення (формування). Вони призначені для здійснення витрат на розширене відтворення, виконання фінансових зобов'язань перед фізичними та юридичними особами, економічного стимулювання. Фінансовим ресурсам підприємства властиві певні ознаки, що виражають грошові відносини, залежать від первинного розподілу вартості валового внутрішнього продукту, формування та використання грошових доходів і децентралізованих фондів. Здатність виконувати функцію платіжного засобу та рівень ліквідності активів є визначальними ознаками належності їх до складу фінансових ресурсів» [46, с. 159]. Основні складники фінансових ресурсів підприємств наведені на рисунку 1.1

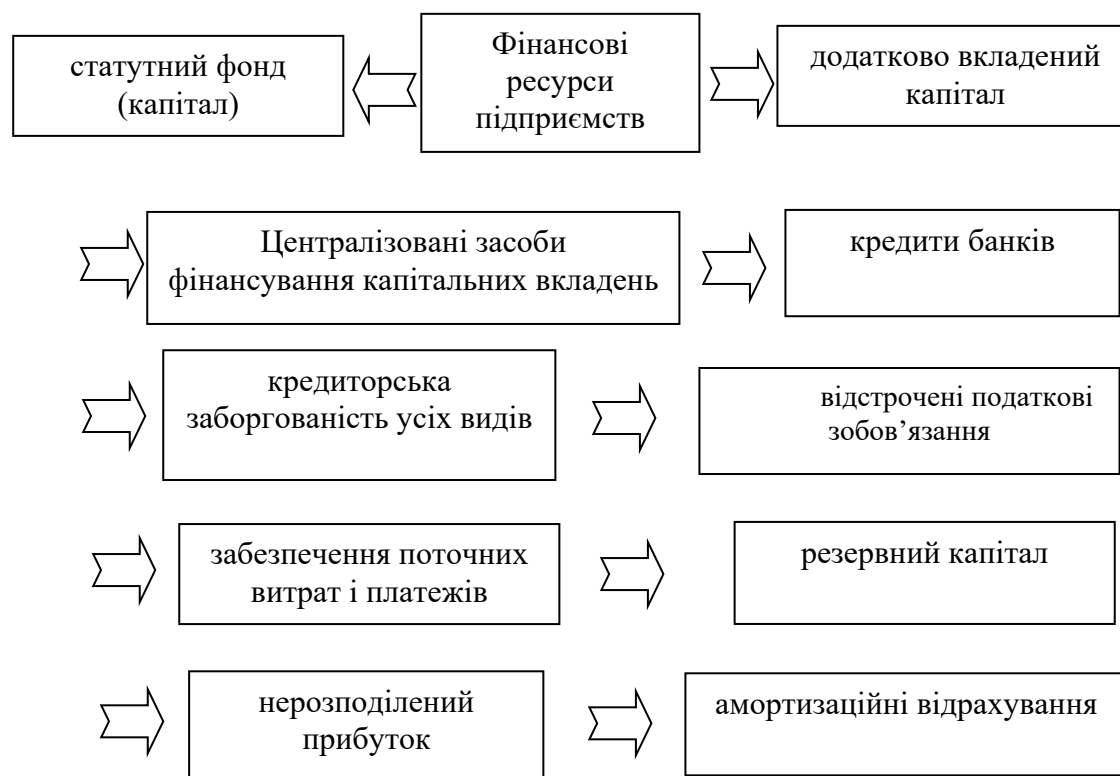

Рисунок 1.1 – Складники фінансових ресурсів підприємств

Джерело складено автором на основі [46, с.159]

Формування та використання фінансових ресурсів здійснюється відповідно до норм чинного законодавства та мають ряд специфічних рис. Так, фінансові ресурси можуть належати суб'єктам господарювання різних організаційно-правових форм або бути сконцентровані в суб'єктах фінансового ринку, таких як банківські установи, інвестиційні фонди, компанії спільного інвестування та інші. Основними напрямками використання фінансових ресурсів є розвиток підприємств, соціальний захист працівників та задоволення інших потреб суб'єктів господарювання.

Слід також відмітити, що фінансовим ресурсам притаманні наступні цілі та завдання, що відображені на рисунку 1.2.

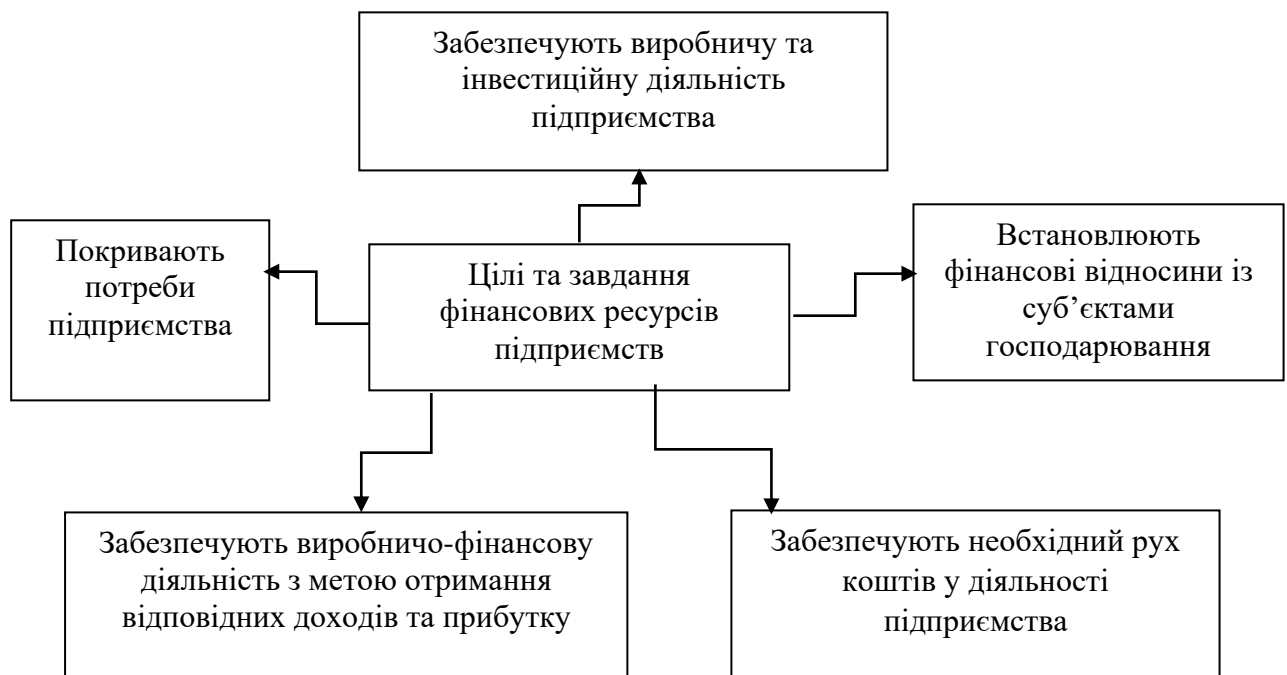

Рисунок 1.2 – Цілі та завдання фінансових ресурсів підприємств

Джерело: складено автором на основі [19, с.192]

Фінансовим ресурсам підприємства як складному, багатоаспектному поняттю притаманні ключові характеристики, які визначають їх особливості:

- грошовий характер: виражається у грошовій формі і включає готівку та інші фінансові активи;

– майновий аспект: фінансові ресурси можуть охоплювати різні майнові активи, такі як нерухомість, обладнання, запаси та інші.

– джерело прибутку: фінансові ресурси виступають як джерело прибутку для підприємства. Вони створюють грошові потоки, які використовуються для фінансування реальних та фінансових інвестицій .

– джерело ризику: використання фінансових ресурсів пов'язане з різними видами ризиків. Використання власних фінансових ресурсів породжує ризик недоотримання прибутків. Використання значного обсягу позикових фінансових ресурсів породжує ризик втрати фінансової стійкості підприємства. Бажання отримати високий рівень доходів активізує зростання ризиків. На обсяг та структуру фінансових ресурсів впливають ризики, що виникають внаслідок змін валютних курсів, ринкових умов, процентних ставок тощо;

– джерело погашення фінансових зобов'язань: фінансові ресурси використовуються для погашення зобов'язань підприємства перед різними контрагентами. В залежності від фінансового стану, підприємства можуть використовувати наявні фінансові ресурси для погашення своїх зобов'язань перед державою, власниками, кредиторами та інвесторами [28, с.164].

– «важливий компонент фінансового потенціалу підприємства: фінансові ресурси використовуються для визначення фінансового аспекту потенціалу суб'єктів господарювання. Ліквідність активів і здатність регулювати чисті грошові потоки є базовими елементами для оцінки платоспроможності, фінансової стійкості, кредитоспроможності та інвестиційної привабливості підприємства» [46, с.161].

На підставі аналізу літературних джерел та узагальнення наукових підходів щодо систематизації фінансових ресурсів підприємств наведемо видову структуру фінансових ресурсів підприємства (таблиця 1.2). Запропонована класифікація носить практичний характер, оскільки чітке розуміння власниками, керівниками, фахівцями підприємства видів фінансових ресурсів допомагає приймати ефективні стратегічні та тактичні рішення щодо максимальної реалізації наявного потенціалу підприємства.

Таблиця 1.2 – Класифікація фінансових ресурсів підприємства

Ознака класифікації	Види фінансових ресурсів
За характером використання	ресурси вкладені в основні засоби, які постійно забезпечують виробничий процес
	ресурси, які знаходяться в обігу, обслуговуючи окремий виробничий цикл
За терміном залучення	необмежені, тобто, власні фінансові ресурси
	термінові: термін залучення яких більше одного року
	термін залучення до одного року
За джерелами покриття активів	власний капітал
	поточні зобов'язання
	забезпечення майбутніх витрат і платежів
	довгострокові зобов'язання
За видами сформованих активів	необоротні активи
	оборотні активи
	витрати майбутніх періодів
За правом власності	власні кошти підприємства
	залучені засоби
	позикові фінансові ресурси
За ознакою платності	Безоплатні
	Платні
За джерелами формування	зовнішні
	Внутрішні
За призначенням	для виконання фінансових зобов'язань
	для забезпечення розширеного відтворення
	для забезпечення господарських та інших
За організаційно-правовою формою	Акціонерні
	Пайові
	Індивідуальні
За видами господарської діяльності	Фінансові
	Операційні
	Інвестиційні
За матеріальноречовою структурою	матеріалізовані
	оборотні кошти
За характером участі в господарському процесі	Активні
	Пасивні
За ступенем ліквідності активів	найбільш ліквідні
	швидкореалізовані
	повільно реалізовані
	Неліквідні
За терміном погашення зобов'язань	термінові зобов'язання
	короткострокові пасиви
	довгострокові пасиви
	постійні пасиви

Джерело: складено автором на основі [11, с.145]

Розмір, склад та структура фінансових ресурсів підприємства мають визначальний вплив на обсяг виробництва та його ефективність. Збільшення частки власних коштів сприяє покращенню фінансової діяльності підприємства.

Висока залучена складова фінансових ресурсів ускладнює фінансову діяльність підприємства та вимагає додаткових витрат на відсотки за банківські кредити, дивіденди за акції, відсотки за облігації. Це може знизити ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість підприємства. Тому, у кожному конкретному випадку, необхідно ретельно розглянути доцільність залучення додаткових фінансових ресурсів.

Враховуючи значущість класифікації фінансових ресурсів, запропонована класифікація фінансових ресурсів підприємства дозволить визначити оптимальне співвідношення між власними та позиковими ресурсами, що сприятиме зміцненню фінансового стану підприємства та створить ефективний механізм управління ними.

1.2 Порядок формування та використання фінансових ресурсів підприємства

Фінансові ресурси відіграють важливу роль у виробничій та фінансовій діяльності підприємств. Вони становлять основу для стабільного процесу виробництва, сприяють його постійному зростанню і визначають конкурентоспроможність підприємства на ринку.

Україна, як країна з ринковою економікою, має потребу у ефективному використанні фінансових ресурсів для свого нормального функціонування. Для досягнення цієї мети на підприємствах розробляється спеціальна фінансова політика, яка спрямована на залучення фінансових ресурсів з різних джерел у майбутньому. Фінансові ресурси є необхідним умовою для нормального функціонування підприємств на всіх стадіях процесу розширеного відтворення.

«Серед внутрішніх факторів можна виділити наступні: визначення фінансових цілей; розробка оптимальної структури виробництва з метою максимізації використання обладнання та зниження впливу сезонності виробництва шляхом випуску альтернативних продуктів; установлення комунікаційного зв'язку з посередниками та врахування стратегії збуту під час виробництва; конкретизація критеріїв цінової політики та позиціонування продукції в контексті «ціна-якість»; оцінка якості фінансового, управлінського і податкового обліку; вивчення структури витрат підприємства та визначення способів оптимізації цієї структури; аналіз ефективності функціонування виробництва та забезпечення його відповідності фінансовому плану підприємства; кадровий склад, що відповідає організаційній структурі та фінансовому плану підприємства» [18, с 144].

Зазначені фактори мають вплив на процес формування фінансових ресурсів підприємства, сприяючи ефективному розподілу та оптимальному використанню цих ресурсів.

На формування фінансових ресурсів впливають зовнішні фактори, зокрема: рівень інфляції, грошово-кредитна політика держави, податкова політика держави, зміни цін на ресурси, розвиток фінансового ринку, стан розвитку економіки, політична ситуація в країні, безпекова ситуація в країні, стабільність національної валюти, доступ до міжнародних ринків капіталів тощо. Ці фактори впливають на структуру та обсяг різних джерел фінансування, що використовуються підприємством.

Основними джерелами формування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання є власні та залучені кошти (рисунок 1.3). Власні кошти підприємства включають зареєстрований (пайовий капітал), який створеним за допомогою внесків засновників або номінальної вартості акцій підприємства.

Сума статутного капіталу встановлюється в установчих документах та повинна відповідати вимогам законодавства, не може бути меншою за встановлені нормативи.

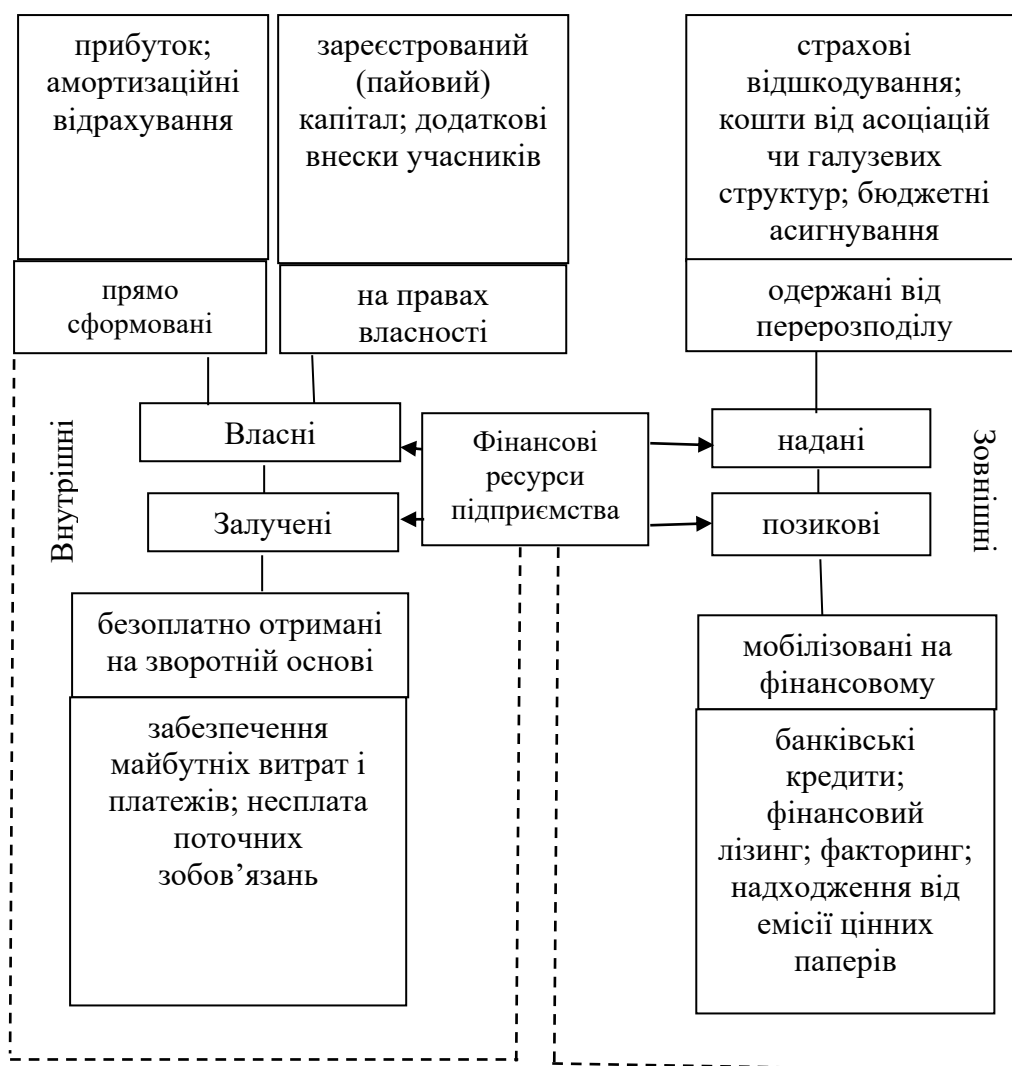

Рисунок 1.3 – Джерела формування фінансових ресурсів підприємства
Джерело сформовано автором на основі [6, с. 18]

Ще одним джерелом власних фінансових ресурсів підприємства є амортизаційні відрахування, що представляють собою поступове розподілення вартості основних активів на вироблені продукти. Це важливе джерело фінансування, оскільки не підлягає оподаткуванню та не потребує додаткових витрат на залучення коштів.

Фінансові ресурси, що формуються внаслідок фінансово-господарської діяльності підприємства, також є джерелами власних фінансових ресурсів, які мають суттєвий вплив на формування власного капіталу підприємства. Мова йде про доходи підприємства від різних видів діяльності, а також прибуток, що

залишається в розпорядженні підприємства після сплати усіх обов'язкових платежів.

До залучених фінансових ресурсів відносяться отримані кредити, пайові та інші внески, кошти мобілізовані на внутрішньому та зовнішньому фінансовому ринку. «Окрім цього, підприємства нерідко мають залучені кошти, тобто ті, що виникли внаслідок системи розрахунків та тимчасово знаходяться в обороті підприємства, як правило, на безоплатній основі. Також слід вказати, що серед способів формування фінансових ресурсів є розподіл та перерозподіл грошових надходжень та мобілізація коштів на фінансовому ринку. Зокрема позикові кошти, на відміну від залучених, не тільки не належать підприємству, а й використовуються на відповідних умовах» [12, с.82].

У кожного джерела формування фінансових ресурсів є свої позитивні та негативні сторони.

Власні фінансові ресурси підприємства мають ряд позитивних аспектів, таких як простота та швидкість їх залучення. Використання власних фінансових ресурсів підприємства сприяє забезпеченню його фінансової стійкості та зменшенню ризику банкрутства. Крім того, використання власних коштів дозволяє засновникам зберегти повний контроль та управління над підприємством. Проте, кількість власних ресурсів, що можуть бути залучені, обмежена і залежить від успішності підприємства у попередній період та його фінансових можливостей [5, с.136].

За використання позикових ресурсів надається можливість значно розширити активи та розгорнути діяльність підприємства. Однак, залучення позикових коштів може бути пов'язане з певними труднощами. Залучення позикових ресурсів може підвищити ризик неплатоспроможності та зменшити фінансову стійкість підприємства.

У сучасних умовах підприємство не може обмежуватися лише одним джерелом формування фінансових ресурсів через його потенційні негативні наслідки. Залежність від виключно власних ресурсів може сковувати потенціал зростання фінансової сили підприємства, тоді як велика пропорція позичкових

коштів може вказувати на фінансові труднощі. Оцінка фінансового стану підприємства базується на важливому критерії - співвідношенні між власними та позиковими ресурсами в загальній структурі його капіталу.

При виборі варіантів залучення позикових коштів необхідно провести обґрунтований аналіз, враховуючи як переваги, так і недоліки кожного варіанту. Залучення позикових ресурсів може мати свої переваги, особливо у періоди зростання інфляції, оскільки позичковий зобов'язання не підлягає оподаткуванню і включається до валових витрат підприємства.

Проте в сучасних умовах, якщо немає конкретної потреби в залученні позикових ресурсів, частіше виявляється вигіднішим користуватися власними фінансовими ресурсами. Необхідно ретельно розглядати можливості залучення позикових ресурсів та обережно використовувати їх, оскільки велика частка позикових коштів може підвищити ризик банкрутства [24;25].

Під час формування фінансових ресурсів на підприємстві важливо керуватися такими принципами:

- урахування майбутніх перспектив господарської діяльності підприємства з метою забезпечення стійкого розвитку;
- забезпечення відповідності обсягу залучених фінансових ресурсів обсягу сформованих активів підприємства у відповідності з установленими стандартами;
- оптимальне використання фінансових ресурсів та забезпечення відповідності між різними складовими ресурсів і їх напрямками використання;
- відповідна структура джерел фінансування, забезпечення балансу між власним капіталом та позиковими ресурсами на підприємстві;
- оптимізація витрат на формування фінансових ресурсів, відбір таких джерел, що дозволяють ефективно знизити витрати на їх залучення та використання.

Використання цих принципів сприяє досягненню ефективного розподілу та використання фінансовими ресурсами підприємства, а також забезпеченню його фінансової стабільності та успіху.

Ефективне використання фінансових ресурсів має вирішальне значення для функціонування підприємства. Підприємство має можливість використовувати фінансові ресурси у різних сферах діяльності. Одним з напрямків використання фінансових ресурсів підприємства є здійснення платежів організаціям фінансово-банківської системи, пов'язаних з фінансовими зобов'язаннями, такими як оплата податків до бюджету, страхові платежі, відсотки за користування банківськими кредитами, погашення позик та інші подібні платежі.

Другим напрямком використання фінансових ресурсів підприємства є реінвестування, що включає розширення та технічне оновлення виробництва, впровадження нових технологій та використання інновацій. Цей процес передбачає направлення фінансових ресурсів на внутрішні проекти підприємства з метою підвищення продуктивності, якості виробництва та конкурентоспроможності на ринку.

Третім напрямком використання фінансових ресурсів підприємства є інвестування в цінні папери інших суб'єктів господарювання, такі як акції та облігації, які доступні для купівлі та продажу на фінансовому ринку. Цей вид інвестування дозволяє підприємству отримувати потенційний прибуток шляхом участі в успіхах та зростанні інших компаній, а також забезпечує можливість ліквідності та диверсифікації портфеля.

Четвертим напрямком використання фінансових ресурсів є їх використання для задоволення соціальних потреб. Це означає, що підприємство може спрямовувати свої фінансові ресурси на підтримку соціальних програм, благодійних проектів, спонсорства культурних та спортивних заходів, а також на внесок у соціальну відповідальність та сталість. Це дозволяє підприємству внести позитивний вплив на суспільство та покращити свою репутацію, враховуючи потреби та очікування різних зацікавлених сторін.

П'ятим напрямком використання фінансових ресурсів є їх спрямування на поточні витрати, пов'язані з виробництвом та реалізацією робіт і послуг. Це охоплює витрати на сировину, матеріали, оплату праці, оренду приміщень,

енергетичні ресурси, транспортні витрати, маркетинг та рекламу, адміністративні витрати та інші необхідні витрати, що виникають у процесі щоденної діяльності підприємства. Ці ресурси допомагають забезпечити нормальне функціонування підприємства, здійснення виробничих процесів та надання якісних послуг чи продуктів споживачам.

Шостим напрямом використання фінансових ресурсів є їх інвестування в поповнення оборотних активів та розширення асортименту продукції. Це означає вкладання коштів у придбання сировини, матеріалів, компонентів, запасів, удосконалення виробничих потужностей, модернізацію технологій та розробку нових товарів або послуг. Це дозволяє підприємству забезпечити потреби на ринку, розширити асортимент продукції або послуг, підвищити конкурентоспроможність і зайняти більш міцну позицію на ринку. Інвестування фінансових ресурсів у поповнення оборотних активів і розширення асортименту продукції сприяє росту підприємства та реалізації його стратегічних цілей.

Сьомим напрямом використання фінансових ресурсів є їх інвестування в науково-дослідні розробки, конструкторські роботи та нематеріальні активи. Це означає вкладання коштів у проведення досліджень і розробок нових продуктів або технологій, створення інтелектуальної власності, покращення дизайну або бренду, впровадження інноваційних рішень та інших нематеріальних активів, які забезпечують конкурентні переваги підприємства. Інвестування у науково-дослідні розробки та нематеріальні активи сприяє підвищенню інноваційної підприємства, його конкурентоспроможності і здатності до постійного розвитку.

Восьмим напрямом використання фінансових ресурсів є створення резервів та інші способи їх використання. Це означає виділення частини фінансових ресурсів на формування резервного фонду або страхових фондів для покриття непередбачених витрат або ризиків, таких як непередбачені збитки, кризові ситуації або економічні зміни. Крім того, фінансові ресурси можуть використовуватись для погашення заборгованостей, проведення

благодійних заходів, впровадження екологічних програм, здійснення інших інвестиційних проектів або розширення географії діяльності підприємства.

Розподіл даних напрямків використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання залежно від видів активів та витрат дозволяє враховувати їх унікальні характеристики та роль у забезпеченні ефективного управління та стійкого розвитку підприємства. Цей розподіл є ключовим елементом для аналізу та планування фінансових стратегій, оскільки дозволяє зосередитися на основних напрямках використання фінансових ресурсів, таких як розвиток нових продуктів, розширення виробничих потужностей, підтримка досліджень та розвитку, оплата податків та зобов'язань перед фінансово-банківською системою. Цей аналіз дозволяє виявити переваги та недоліки кожного напрямку і прийняти обґрунтовані рішення для досягнення мети ефективного управління та стабільного розвитку підприємства (рисунок 1.4)

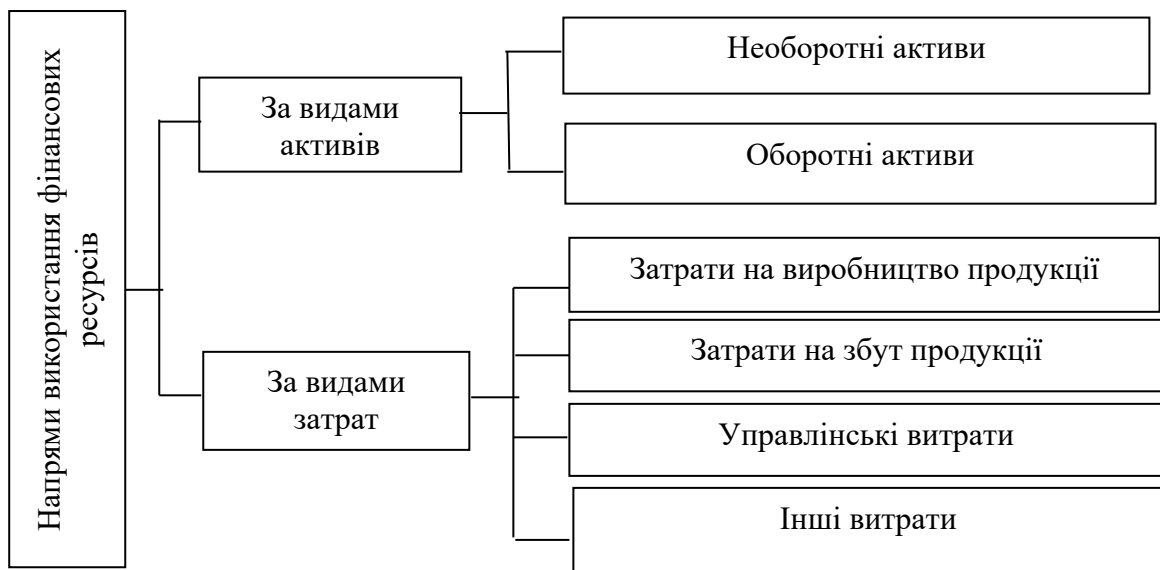

Рисунок 1.4 – Напрями використання фінансових ресурсів підприємства
Джерело сформовано автором на основі [17, с. 265]

Необоротні активи включають в себе основні засоби, нематеріальні активи, незавершене будівництво, довгострокові фінансові вкладення та інші

активи. Ці активи характеризуються довготривалим періодом використання і не передбачаються для швидкого продажу.

Склад оборотних активів включає запаси, дебіторську заборгованість та короткострокові фінансові вкладення. Ці активи призначені для частого обороту протягом недовгого періоду.

Витрати на виробництво продукції охоплюють матеріальні витрати, трудову винагороду, соціальні виплати та інші витрати. Ці витрати стосуються реального виробництва товарів або надання послуг.

Витрати на збут продукції включають витрати на транспортування, рекламу, представництво, зберігання і реалізацію товарів, страхування та компенсацію нормативних втрат [29, с.11].

Управлінські витрати охоплюють витрати, пов'язані з адміністративно-управлінською діяльністю, витрати на утримання загальногосподарського персоналу, а також витрати на надання інформаційних, аудиторських та консультаційних послуг.

Інші витрати включають відсотки, що підлягають сплаті, витрати на тимчасове використання активів підприємства, витрати на списання основних засобів та інших активів, а також оплату послуг з кредитування.

Отримані кошти від продажу продукції дозволяють підприємству відновити виробничий процес, проте частина з цих доходів може бути використана для поповнення фінансових ресурсів. Ефективне керування фінансовими ресурсами виступає ключовим фактором для забезпечення стабільності та успішності підприємства.

Ефективність використання фінансових ресурсів підприємства оцінюється на основі показників стійкості, платоспроможності та ділової активності. Такий підхід дозволяє провести кількісну оцінку впливу якості фінансових ресурсів на рентабельність та темпи розвитку підприємства.

2 Аналітико-практичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства

2.1 Аналіз сучасного стану розвитку вітчизняних підприємств та фінансово-господарської діяльності ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» за 2020-2022 роки

На сучасному етапі розвитку вітчизняний бізнес потерпає від значних проблем продиктованих як карантинними обмеженнями так і повномасштабною війною. В таких умовах підприємствам дуже складно прогнозувати та планувати свою діяльність, а також забезпечувати необхідний обсяг ресурсів для ведення операційної діяльності. Пандемія та війна показала, що не лише окремі підприємства, але й цілі галузі можуть раптово втратити можливість здійснювати свою звичну операційну діяльність, зокрема у сферах громадського харчування, ресторанного бізнесу, непродовольчої роздрібною торгівлі, розваг та відпочинку та інших. Причиною цього є необхідність забезпечення соціальної дистанції та безпеки працівників, що вимагає швидкого припинення звичних операцій.

Українські підприємства під час війни зазнали серйозних фінансових втрат, деякі з них змушені були перенести свою діяльність за кордон або в більш безпечні регіони. Проте, більшість підприємств змогли адаптуватися до ситуації і продовжують своє функціонування. Все ж одним із проблематичних аспектів залишається формування фінансових ресурсів для забезпечення діяльності підприємств.

Проаналізуємо діяльність вітчизняних підприємств, зокрема дослідимо обсяг виробленої продукції, кількість зайнятих працівників на підприємствах, обсяг реалізованої продукції, чистий прибуток (збиток) підприємств, фінансові результати до оподаткування за 2019-2021 роки (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Показники діяльності вітчизняних підприємств у 2019-2021 роках

Показники	Роки			Абсолютне відхилення,(+;-)		Відносне відхилення, %	
	2019	2020	2021	2020/ 2019рр	2021/ 2020рр	2019/ 2020рр	2021/ 2020рр
Обсяг виробленої продукції (грн)	2503075166,5	2457507487,3	-	-4556679,2	-	-1,82	-
Кількість зайнятих працівників на підприємствах (осіб)	1608347	1574647	1648692	-33700	74045	-2,1	4,7
Обсяг реалізованої продукції (грн)	3631415313,0	3626387990,9	5140366762,1	-5027322,1	1513978771	-0,14	41,75
Чистий прибуток (збиток) підприємств (грн)	145630,3	-89824,6	452957,7	-235454,9	542782,3	-161,68	-604,27
Фінансові результати до оподаткування (грн)	664849,8	303219,3	1119261,7	-361630,5	816042,4	-54,39	269,13

Джерело: побудовано на основі [8].

Обсяг виробленої продукції у 2019 році становив 2503075166,5 грн. У 2020 обсяг реалізованої продукції зменшився на 1,82 % або 4556679,2 грн і становив 2457507487,3 грн порівняно з 2019 роком.

Кількість зайнятих працівників на підприємствах у 2019 році становив 1608347 осіб. У 2020 році показник знизився на 2,1 % або 33700 осіб і становив 1574647 осіб порівняно з 2019 роком. У 2021 році кількість зайнятих працівників збільшилась на 4,7 % або 74045 осіб і становила 1648692 осіб.

Обсяг реалізованої продукції у 2019 році становив 3631415313,0 грн. У 2020 році показник знизився на 0,14 % або 5027322,1 грн і становив 3626387990,9 порівняно з 2019 роком. У 2021 році обсяг реалізованої продукції збільшився на 41,75 % або 1513978771 грн і становив 5140366762,1 грн.

Чистий прибуток (збиток) підприємств у 2019 році становив 145630,3 грн. У 2020 році чистий прибуток (збиток) становив 89824,6 грн, а у 2021 році 452957,7 грн.

Фінансові результати до оподаткування за 2019 рік склали 664849,8 грн. У 2020 році показник знизився на 54,39 % або 61630,5 грн і становив 303219,3 грн, порівняно з 2019 роком. У 2021 році фінансові результати до оподаткування зросли 269,13 % або 816042,4 грн і становила 1119261,7 грн порівняно з 2020 роком.

Обсяг виготовленої продукції підприємствами України за 2019-2020 рік продемонструємо на рисунку 2.1.

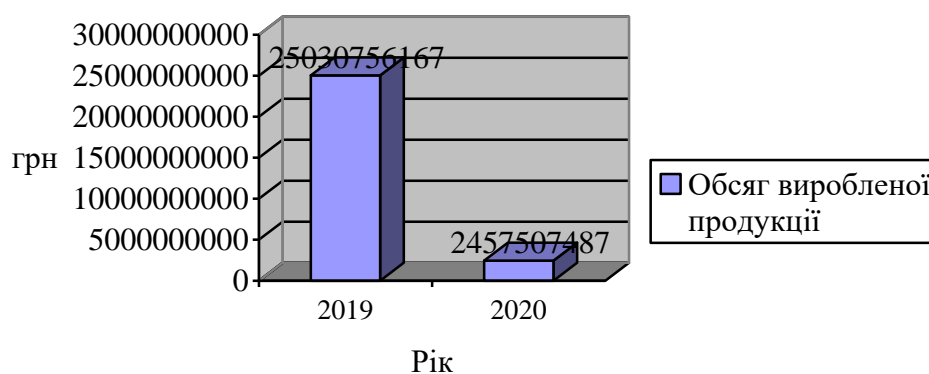

Рисунок 2.1 – Обсяг виготовленої продукції підприємствами України за 2019-2020 рік

Джерело: складено автором на основі таблиці 2.1

Кількість зайнятих працівників на підприємствах України продемонструємо на рисунку 2.2

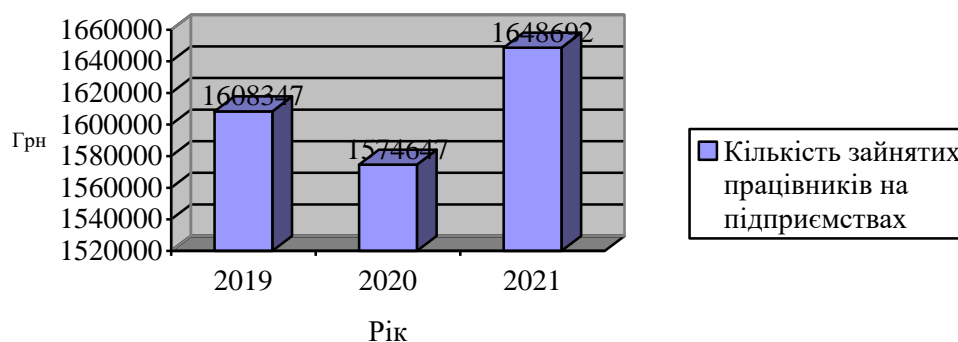

Рисунок 2.2 – Кількість зайнятих працівників на підприємствах України за 2019-2021 рік

Обсяг реалізованої продукції на підприємствах України за 2019-2021 рік продемонструємо на рисунку 2.3

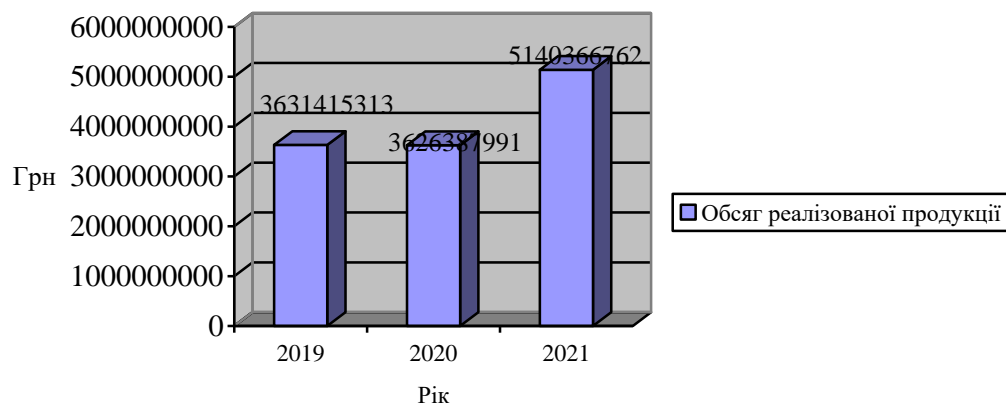

Рисунок 2.3 – Обсяг реалізованої продукції на підприємствах України за 2019-2021 рік

Джерело: складено автором на основі таблиці 2.1

Чистий прибуток (збиток) підприємств України за 2019-2021 роки проілюстровано на рисунку 2.4

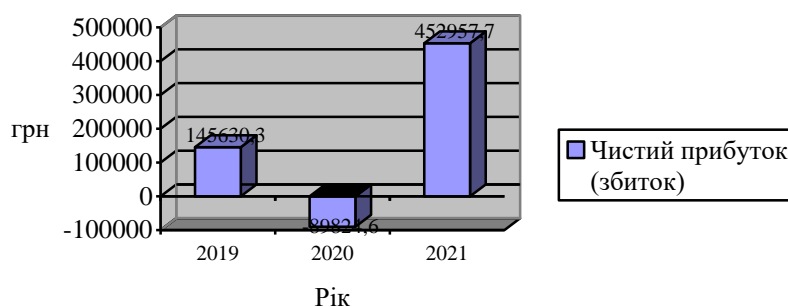

Рисунок 2.4 – Чистий прибуток (збиток) на підприємствах України за 2019-2021 рік

Джерело: складено автором на основі таблиці 2.1

Фінансові результати до оподаткування вітчизняних підприємств продемонструємо на рисунку 2.5

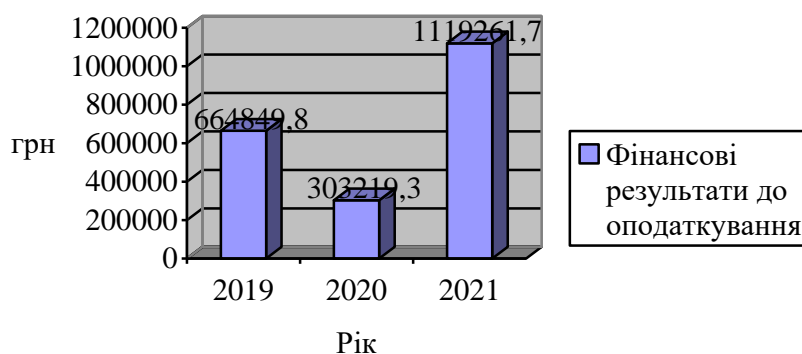

Рисунок 2.5 – Фінансові результати до оподаткування вітчизняних підприємств за 2019-2021 рік

Джерело: складено автором на основі таблиці 2.1

Отже, в результаті повномасштабної війни з боку Росії, Україна знаходиться в складному економічному стані. У зв'язку з цим, державі необхідно співпрацювати з вітчизняним бізнесом, щоб створити програми підтримки вітчизняних підприємств, реалізувати тендерні пропозиції, надавати мікрогранти для бізнесу, збільшувати дохід державного бюджету, надавати допомогу у релокації підприємств, розробляти оптимальну модель системи оподаткування та вирішувати проблеми з логістикою для подолання кризових явищ.

Проаналізувавши діяльність вітчизняних підприємств здійснимо аналіз результати діяльності ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роки.

ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» створено у 9 лютого 2017 року. Основними видом діяльності товариства є діяльність телефонних центрів. Товариство розташоване за адресою: місто Хмельницький, вулиця Зарічанська, будинок 3/2.

Аналіз складу та структури активів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роках наведено у таблиці 2.2.

На основі проведених розрахунків відмітимо, що частка необоротних активів у 2020 році склала 26,77 % у загальній структурі активів.

Таблиця 2.2 – Аналіз складу та структури активів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роках

Показник	2020 рік, грн	2021 рік, грн	2022 рік, грн	Частка у активах, %			Зміни в структурі, в.п.	
				2020 рік	2021 рік	2022 рік	2021/ 2020	2022/ 2021
Нематеріальні активи	468	239	10	0,04	0,02	0	-0,02	-0,02
Незавершені капітальні інвестиції	201	63	63	0,02	0,01	0,01	-0,01	0
Основні засоби	97328	89304	86536	8,95	8,42	8,2	-0,52	-0,22
Інвестиційна нерухомість	235078	2961	2789	21,61	0,28	0,26	-21,33	-0,02
Довгострокові фін. інвестиції : які обліковуються за методом участі в капіталі ін. підприємств	190079	177615	171691	17,47	16,75	16,27	-0,72	-0,49
Інші фінансові інвестиції	50	4	4	0	0	0	0	0
Усього необоротних активів	291259	270186	261093	26,77	25,49	24,74	-1,29	-0,75
Запаси	310884	471909	449259	28,58	44,51	42,57	15,94	-1,95
Дебіторська заборгованість								
за продукцію, товари, роботи ,послуги	129547	41402	35099	11,91	3,91	3,33	-8	-0,58
за виданими авансами	267591	158428	152066	24,6	14,94	14,41	-9,65	-0,54
з бюджетом	5	8822	5	0	0,83	0	0,83	-0,83
Інша поточна дебіторська заборгованість	82800	108543	156654	7,61	10,24	14,84	2,63	4,6
Гроші та їх еквіваленти	5397	825	1228	0,5	0,08	0,12	-0,42	0,04
Усього оборотних активів	796651	789929	794311	73,23	74,51	75,26	1,29	0,75
Баланс	1087910	1060115	1055404	100	100	100	0	0

Джерело: складено на основі фінансової звітності підприємства

Питома вага запасів у 2020 році займала значну питому вагу у структурі активів і складала 28,58 %. Також значною була частка поточної дебіторської заборгованості за продукцію товари, роботи та послуги, а саме 11,91 %. Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами у 2020 році займала значну питому вагу у структурі активів підприємств і становила 24,6 %. В цілому у структурі активів переважають оборотні активи, частка яких складала 73,23 %.

У 2021 році у структурі активів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» найбільшу питому вагу, які і у попередньому звітному періоді займали запаси,

частка яких склала 44,51 %, що на 15,94 в.п. більше, ніж у 2020 році. Також значною була питома вага дебіторської заборгованості за продукцію товари, роботи, послуги, яка у 2021 році склала 3,91 %, що на 8 в.п. менше, ніж у 2020 році. Питома вага дебіторської заборгованість за виданими авансами становить 14,94 %, що на 9,65 в.п. менше, ніж у 2020 році. У 2021 році у структурі активів підприємства переважали оборотні активи, частка яких збільшилась 1,29 в.п., і становила 74,51 %.

У 2022 році у структурі активів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» найбільшу питому вагу, які і у попередньому звітному періоді займали запаси, частка яких склала 42,57 %, що на 1,95 в.п. менше, ніж у 2021 році. Також значною була питома вага дебіторської заборгованості за продукцію товари, роботи, послуги, яка у 2022 році склала 3,33 %, що на 0,58 в.п. менше, ніж у 2021 році. Питома вага дебіторської заборгованість за виданими авансами у 2022 становила 14,41, що на 0,54 менше, ніж у 2021 році. Як і в 2021 році у 2022 році у структурі активів підприємства переважали оборотні активи, частка яких збільшилась на 0,75 в.п., і склала 75,26 %.

Структура активів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» за 2020–2022 роки наведена на рисунку 2.6

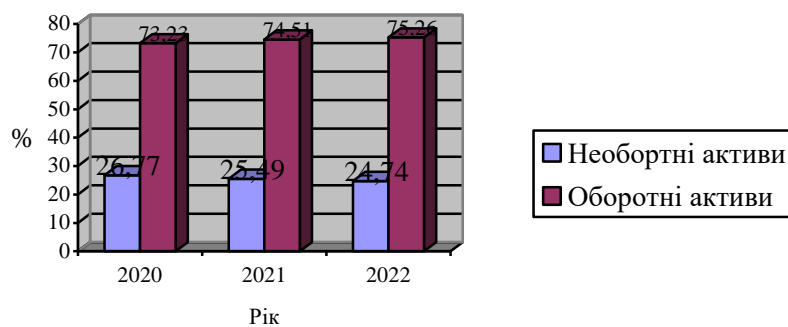

Рисунок 2.6 – Структура активів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020–2022 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці 2.2

Проаналізувавши структуру активів дослідимо абсолютні та відносні зміни в активах ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020–2022 роках (таблиця 2.3)

Таблиця 2.3 – Аналіз абсолютних та відносних змін активів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роках

Показник	2020 рік, грн	2021 рік, грн	2022 рік, грн	Абсолютне відхилення (+,-) грн		Відносне відхилення (приріст/зменшення), %.	
				2021/2020рр.	2022/2021рр.	2021/2020рр.	2022/2021рр.
Нематеріальні активи	468	239	10	-229	-229	-48,93	-95,82
Незавершені капітальні інвестиції	201	63	63	-138	0	-68,66	0
Основні засоби	97328	89304	86536	-8024	-2768	-8,24	-3,1
Інвестиційна нерухомість	235078	2961	2789	-232117	-172	-98,74	-5,81
Довгострокові фінансові інвестиції :які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	190079	177615	171691	-12464	-5924	-6,56	-3,34
Інші фінансові інвестиції	50	4	4	-46	0	-92	0
Усього необоротних активів	291259	270186	261093	-21073	-9093	-7,24	-3,37
Запаси	310884	471909	449259	161025	-22650	51,8	-4,8
Дебіторська заборгованість							
за продукцію, товари, роботи ,послуги	129547	41402	35099	-88145	-6303	-68,04	-15,22
за виданими авансами	267591	158428	152066	-109163	-6362	-40,79	-4,02
з бюджетом	5	8822	5	8817	-8817	-176340	-99,94
Інша поточна дебіторська заборгованість	82800	108543	156654	25743	48111	31,09	44,32
Гроші та їх еквіваленти	5397	825	1228	-4572	403	-84,71	48,85
Усього оборотних активів	796651	789929	794311	-6722	4382	-0,84	0,55
Баланс	1087910	1060115	1055404	-27795	-4711	-2,55	-0,44

На основі даних, які наведені у таблиці 2.4 відмітимо, що основні засоби підприємства у 2020 році склали 97328 грн. У 2021 році в порівнянні з 2020 роком їх обсяг знизився на 8,24 % або на 8024 грн і склав 89304 грн. У 2022

році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг основних засобів зменшився на 3,1 % або на 2768 грн і склав 86536 грн.

Запаси ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020 році склали 310884 грн. У 2021 році в порівнянні з 2020 роком їх обсяг збільшився на 51,8 % або на 161025 грн і склав 471909 грн. У 2022 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг запасів зменшився на 4,8 % або на 22650 грн і склав 449259 грн (рисунок 2.7).

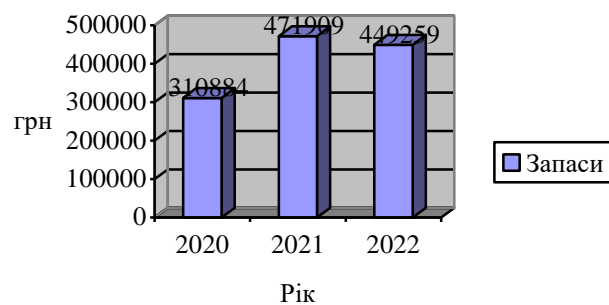

Рисунок 2.7 – Динаміка запасів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роках

Джерело: складено автором на основі таблиці 2.3

Поточна дебіторська заборгованість ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020 році склали 129547 грн. У 2021 році в порівнянні з 2020 роком її обсяг поточної дебіторської заборгованості зменшився на 68,04 % або на 88145 грн і склав 41402 грн, що свідчить про покращення платоспроможності контрагентів товариства та відволікання частини обігових коштів. У 2022 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг поточної дебіторської заборгованості знизився на 15,2 % або на 6303 грн і склав 35099 грн, що свідчить про поліпшення платоспроможності контрагентів товариства та відволікання частини обігових коштів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» (рисунок 2.8).

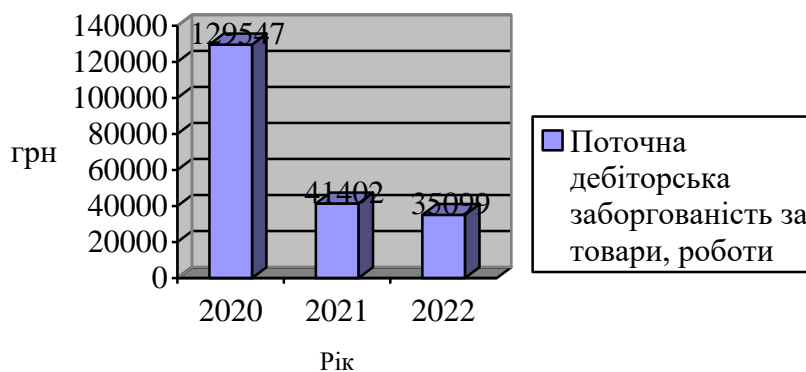

Рисунок 2.8 – Динаміка поточної дебіторської заборгованості
ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роках
Джерело: складено автором на основі таблиці 2.3

В цілому обсяг оборотних активів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020 році склали 796651 грн. У 2021 році в порівнянні з 2020 роком їх обсяг зменшився на 0,84 % або на 6722 грн і склав 789929 грн. У 2022 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг оборотних активів зріс на 0,55 % або на 4382 грн і склав 794311 грн. Зростання оборотних активів відбулося за рахунок збільшення обсягу усіх складових оборотних активів, а саме: запасів, поточної кредиторської заборгованості, грошових коштів та їх еквівалентів (рисунок 2.9).

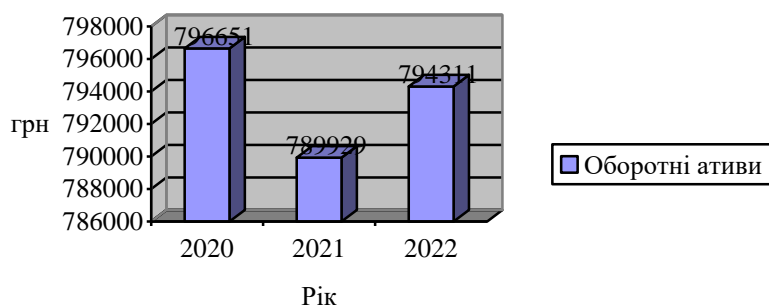

Рисунок 2.9 – Динаміка оборотних активів ТОВ «Контакт центр на
Зарічанській» у 2020-2022 роках
Джерело: складено автором на основі таблиці 2.3

Проаналізуємо фінансові результати діяльності ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роках (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 – Динаміка фінансових результатів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роках

Показник	Роки, грн			Абсолютне відхилення(+,-), грн		Відносне відхилення, %	
	2020	2021	2022	2021 / 2020	2021 / 2022	2020 / 2021	2022 / 2021
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1125717	966950	69086	-158767	-897864	-14,1	-92,86
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	9961717	(869902)	(46492)	(869902)	823410	0	-94,66
Валовий прибуток	16325	97048	12596	80723	-84452	494,47	-87,02
Інші операційні доходи	153548	111880	139553	-41668	27673	-27,14	24,73
Адміністративні витрати	(141036)	(132899)	(139325)	-8137	6426	-5,77	4,84
Витрати на збут	(8559)	(23)	(1)	-8536	-22	-99,73	-95,65
Інші операційні витрати	(179118)	(41695)	(35809)	-13742	-5886	-76,72	-14,12
Фінансовий результат від операційної діяльності	(11970)	(34311)	(22988)	22341	-11323	186,64	-33
Дохід від участі в капіталі	0	0	417	0	417	0	0
Інші фінансові доходи	3344	423	1826	-2921	1403	-87,35	331,68
Фінансові витрати	(38007)	(4759)	(5271)	33248	512	-87,35	10,76
Втрати від участі в капіталі	(6691)	(8871)	(12927)	2180	4056	32,58	45,72
Фінансовий результат до оподаткування	(53324)	21104	(38943)	74428	-60047	-139,58	-284,53
Витрати (дохід) з податку на прибуток	(4467)	(3104)	0	1363	3104	-30,51	-100,00
Чистий фінансовий результат	(57791)	18000	(38943)	75791	-56943	-131,15	-316,35

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства

На основі проведених розрахунків відмітимо тенденцію до зменшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) протягом

аналізованого періоду. Так, у 2020 році чистий дохід склав 1125717 грн. У 2021 році чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у порівнянні з 2020 роком зменшився на 14,1 % або на 158767 грн і склав 966950 грн. У 2022 році його обсяг у порівнянні з 2021 роком зменшився на 92,86 % або на 897864 грн і склав 69086 грн.

Загальний обсяг інших операційних доходів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020 році склав 153548 грн. У 2021 році їх обсяг у порівнянні з 2020 роком зменшився на 27,14 % або на 41668 грн і склав 111880 грн. У 2021 році загальний обсяг доходів товариства у порівнянні з 2020 роком збільшився на 24,73 % або на 277673 грн і склав 139553 грн.

Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2021 році становила 869902 грн. У 2022 році собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) товариства у порівнянні з 2021 роком зменшилась на 94,66 % або на 823410 грн і склала 46492 грн.

Інші операційні витрати ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020 році склали 179118 тис. грн. У 2021 році їх обсяг у порівнянні з 2020 роком зменшилась на 76,72 % або на 137423 тис. грн і склав 41695 тис. грн. У 2022 році загальний обсяг витрат товариства у порівнянні з 2021 роком зменшилась на 14,12 % або на 5886 грн і склав 35809 грн.

Загальний обсяг фінансових витрат ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020 році склав 38007 грн. У 2021 році їх обсяг у порівнянні з 2020 роком зменшилась на 87,35 % або на 33248 грн і склав 4759 грн. У 2022 році загальний обсяг витрат товариства у порівнянні з 2021 роком збільшилась на 10,76 % або на 512 грн і склав 5271 грн.

Фінансовий результат до оподаткування прибуток товариства у 2021 році склав 21104 тис. грн. Фінансовий результат до оподаткування збиток товариства у 2020 році склав 53324 грн, а в 2022 році 38943 грн.

Чистий прибуток ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2021 році склав 18000 грн. Збиток ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020 році склав 57791 грн, а в 2022 році 38943 грн (рисунок 2.10).

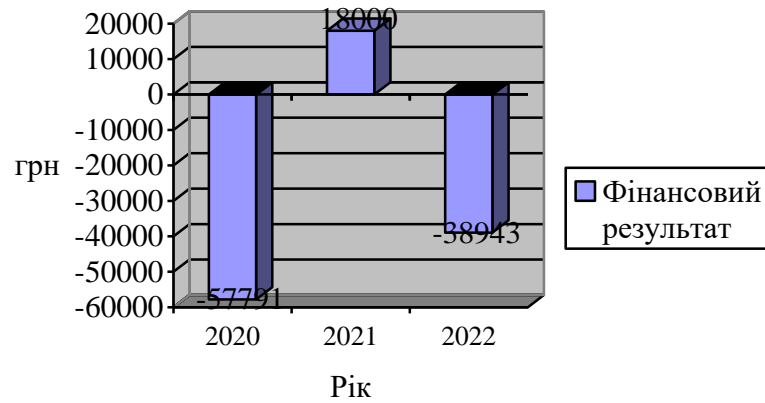

Рисунок 2.10 – Динаміка чистого прибутку та збитку ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роках

Джерело: складено автором на основі таблиці 2.4

У цілому, активи ТОВ «Контакт центр на Зарічанській » показали змішану динаміку протягом 2020-2022 років. Основні засоби зазнали зниження в 2021-2022 році. Необоротні активи також зменшилися в 2021-2022 році. Запаси мали тенденцію до збільшення протягом аналізованого періоду з 2020-2022 роки. Поточна дебіторська заборгованість за товари роботи та послуги зменшувались протягом 2020-2022 року, але запаси збільшувались. Інші оборотні активи також зазнали коливань. Чистий дохід (виручка від реалізації активів) протягом аналізованого періоду мав спадну тенденцію та на кінець 2022 року склав 69086 грн. У 2020 та 2022 роках товариство було збитковим, лише у 2021 році ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» отримало прибуток у розмірі 18000 грн.

2.2 Напрями удосконалення формування та використання фінансових ресурсів на прикладі ТОВ «Контакт центр на Зарічанській»

Проаналізуємо структуру фінансових ресурсів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роках (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5 – Структура фінансових ресурсів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роках

Стаття	Роки, грн			Частка в структурі, %			Відхилення, %	
	2020	2021	2022	2020р.	2021р.	2022р.	2021/ 2020р.	2022/ 2021р.
Зареєстрований пайовий капітал	168087	168087	168087	15,45	15,86	15,93	0,41	0,07
Капітал у дооцінках	26299	52906	52906	2,42	4,99	5,01	2,57	0,02
Додатковий капітал	13401	13401	13401	1,23	1,26	1,27	0,03	0,01
Нерозподілений прибуток (збиток)	-1609	-38093	-94370	-0,15	-3,59	-8,94	-3,45	-5,35
Резервний капітал	4916	4916	4916	0,45	0,46	0,47	0,01	0
Усього власних фінансових ресурсів	211094	201217	144940	19,40	18,98	13,73	-0,42	-5,25
Довгострокові кредити банків	12224	0	0	1,12	0	0	-1,12	0
Інші довгострокові зобов'язання	18258	16125	23516	1,68	1,52	2,23	-0,16	0,71
Довгострокові забезпечення	46007	45506	19085	4,23	4,29	1,81	0,06	-2,48
Усього довгострокових зобов'язань	126835	84365	65335	11,66	7,96	6,19	-3,7	-1,77
Поточна кредиторська заборгованість								
довгостроковими зобов'язаннями	0	10799	21963	0	1,02	2,08	1,02	1,06
за товари, роботи, послуги	208000	219039	238390	19,12	20,66	22,59	1,54	1,93
з бюджетом	7989	38884	48390	0,73	3,67	4,58	2,93	0,91
зі страхування	660	4777	6890	0,06	0,45	0,65	0,39	0,2
з оплати праці	3511	14277	11031	0,32	1,35	1,05	1,02	-0,02
Інші поточні зобов'язання	102852	108859	147557	9,45	10,27	13,98	0,82	3,71
Усього поточних зобов'язань	749981	774533	845129	68,93	73,06	80,08	4,12	7,02
Баланс	1087970	1060115	1055404	100	100	100	0	0

У 2020 році найбільшу питому вагу у структурі фінансових ресурсів підприємства займає зареєстрований капітал, частка яких склала 15,45 %. Також значною була частка капіталу у дооцінках у власних фінансових ресурсах, яка склала 2,42 %. Питома вага поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги 19,12 %. Частка поточної кредиторської заборгованості з бюджетом становила 0,73 %. Питома вага інших поточних зобов'язань становить 9,45 %. Також вплив мали довгострокові забезпечення частка, яких становила 4,23 % та цільове фінансування-4,63 %. Решта статей пасиву балансу не здійснює значного впливу на формування фінансових ресурсів підприємства. В цілому, у структурі фінансових ресурсів найбільшу питому вагу займають поточні зобов'язання частка яких склала 68,93 %. В той час як частка власного капіталу залишається на рівні 19,4 %, а довгострокові зобов'язання 11,66 %.

У 2021 році найбільшу питому вагу у структурі фінансових ресурсів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» займає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги, частка яких склала 20,66 %, що на 1,54 в.п. більше, ніж у 2020 році. Також вагомою була частка зареєстрованого капіталу яка склала 15,86 %, що на 0,41 в.п. більше, ніж у 2020 році. Також у структурі підприємства вплив мав капітал у дооцінках, який склав 4,99 %, що на 2,57 в.п. більше, ніж у 2020 році. Частка поточної кредиторської заборгованості з бюджетом становила 3,67 %, що на 2,93 в.п. більше, ніж у 2020 році. Питома вага довгострокового забезпечення становить 4,29 % що на 0,06 в.п. більше, ніж у 2020 році. Питома вага цільового фінансування становить 2,14 % що на 2,48 в.п. менше, ніж у 2020 році. Питома вага інших поточних зобов'язань становить 10,27 % що на 0,82 в.п. більше, ніж у 2020 році. Решта статей пасиву балансу не здійснює значного впливу на формування фінансових ресурсів підприємства. В цілому, у структурі фінансових ресурсів найбільшу питому вагу займають поточні зобов'язання, частка яких склала 73,06 %, що на 4,12 в.п. більше, у порівнянні з 2020 роком. В той час частка власного капіталу склала 18,98 %, а довгострокові зобов'язання 7,96 %.

У 2022 році найбільшу питому вагу у структурі фінансових ресурсів підприємства займає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги, частка яких склала 22,59 %, що на 1,93 в.п. більше, ніж у 2021 році. Також вагомою була частка зареєстрованого капіталу яка склала 15,93 %, що на 0,07 в.п. більше, ніж у 2021 році. Також у структурі підприємства вплив мав капітал у дооцінках, який склав 5,08 %, що на 0,02 в.п. більше, ніж у 2021 році. Частка поточної кредиторської заборгованості з бюджетом становила 4,58 %, що на 0,91 в.п. більше, ніж у 2021 році. Питома вага довгострокових забезпечень становить 1,81 % що на 2,48 в.п. менше, ніж у 2021 році. Питома вага цільового фінансування становить 2,15 % що на 0,01 в.п. більше, ніж у 2021 році. Питома вага інших поточних зобов'язань становить 13,98 % що на 3,71 в.п. більше, ніж у 2021 році. Решта статей пасиву балансу не здійснює значного впливу на формування фінансових ресурсів підприємства. В цілому, у структурі фінансових ресурсів найбільшу питому вагу займають поточні зобов'язання, частка яких склала 80,08 %, що на 7,02 в.п. більше, у порівнянні з 2021 роком. В той час частка власного капіталу склала 13,73 %, а довгострокові зобов'язання 6,19 %.

Структура власного капіталу ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020–2022 роки наведена на рисунку 2.11

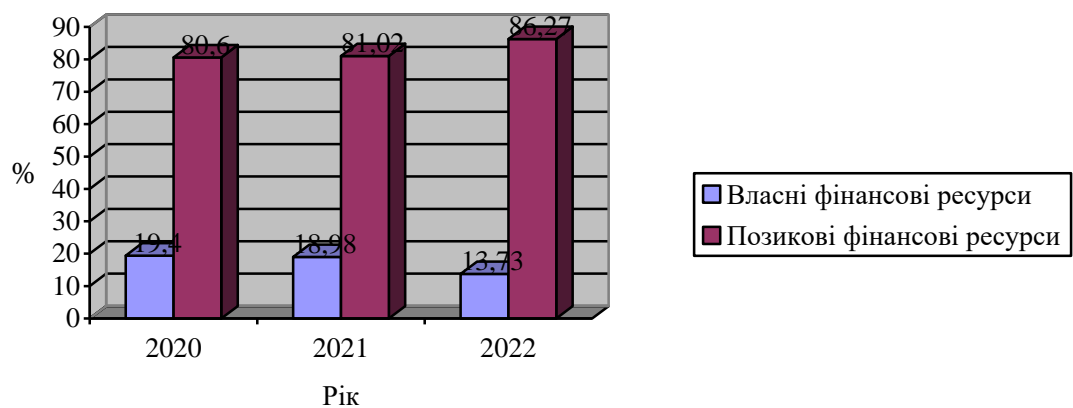

Рисунок 2.11 – Структура фінансових ресурсів капіталу ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020–2022 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці 2.5

Проаналізуємо обсяг фінансових ресурсів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роках (таблиця 2.6)

Таблиця 2.6 – Динаміка фінансових ресурсів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роках

Стаття	Роки, грн			Абсолютне відхилення(+,-),грн		Відносне відхилення, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Зареєстрований пайовий капітал	168087	168087	168087	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	26299	52906	52906	26607	0	101,17	0
Додатковий капітал	13401	13401	13401	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (збиток)	-1609	-38093	-94370	-36484	-56277	2267,5	147,74
Резервний капітал	4916	4916	4916	0	0	0	0
Усього власних фінансових ресурсів	211094	201217	144940	-9877	-56277	-4,68	-27,97
Довгострокові кредити банків	12224	0	0	-12224	0	-100	0
Інші довгострокові зобов'язання	18258	16125	23516	-2133	7391	-11,68	45,84
Довгострокові забезпечення	46007	45506	19085	-501	-26421	-1,09	-58,06
Усього довгострокових зобов'язань	126835	84365	65335	-42470	-19030	-33,48	-22,56
Поточна кредиторська заборгованість							
за довгостроковими зобов'язаннями	0	10799	21963	10799	11164	0	103,38
за товари, роботи, послуги	208000	219039	238390	11039	19351	5,31	8,83
з бюджетом	7989	38884	48390	30895	9506	386,72	24,45
зі страхування	660	4777	6890	4117	213	623,79	44,23
з оплати праці	3511	14277	11031	10766	-3246	306,64	-22,74
Інші поточні зобов'язання	102852	108859	147557	6007	38698	5,84	35,55
Усього поточних зобов'язань	749981	774533	845129	24552	70596	3,27	9,11
Баланс	1087970	1060115	1055404	-27855	-4711	-2,56	-0,44

Капітал у дооцінках товариства у 2020 році становив 26299 грн. У 2021 році його обсяг збільшився у порівнянні з 2020 роком на 101,17 % або на 26607 грн і склав 52906 грн.

На основі проведеного аналізу відмітимо, що обсяг нерозподілений збиток товариства мав тенденцію до збільшення протягом 2020-2022 року. Так, непокритий збиток товариства у 2020 році склав 1609 грн. У 2021 році його обсяг збільшився на 2267,5 % і склав 38093 грн. У 2022 році його обсяг збільшився на 147,74 % і склав 94370 грн.

Власні фінансові ресурси «Контакт центр на Зарічанській» у 2020 році склали 211094 грн. У 2021 році їх обсяг у порівнянні з 2020 роком знизився на 4,68 % або на 9877 грн і склав 201217 грн. У 2022 році власні фінансові ресурси товариства у порівнянні з 2022 роком знизились на 27,97 % або на 56277 грн і склали 144940 грн (рисунок 2.12).

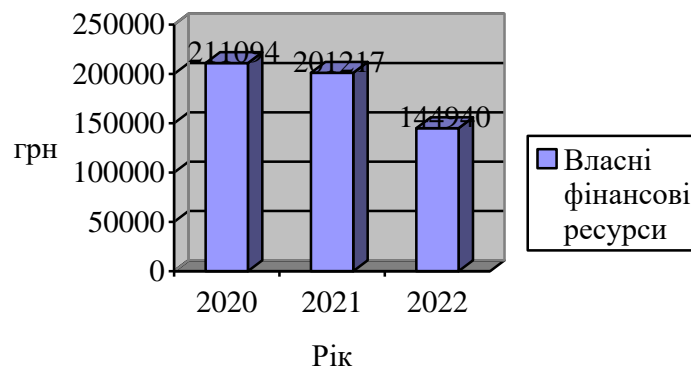

Рисунок 2.12 – Динаміка власних фінансових ресурсів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роках

Джерело: складено автором на основі таблиці 2.6

Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями у 2021 році склала 10799 грн. У 2022 році її обсяг у порівнянні з 2021 роком збільшився на 103,98 % або на 11164 грн і склав 21693 грн.

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2020 році склала 208000 грн. У 2021 році її обсяг у порівнянні з 2020 роком

збільшилась на 5,31 % або на 11039 грн і склав 219039 грн. У 2022 році поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги товариства у порівнянні з 2021 роком зросла на 8,53 % або на 19351 грн і склала 238390 грн.

Збільшення кредиторської заборгованості свідчить про погіршення платіжної дисципліни товариства та може свідчити про дефіцит коштів для фінансування діяльності, а також може спричинити погіршення репутації товариства і як наслідок його ділової активності.

Поточна кредиторська заборгованість з бюджетом у 2020 році склала 7989 грн. У 2021 році її обсяг у порівнянні з 2020 роком збільшився на 386,72 % або на 30895 грн і склав 38884 грн. У 2022 році її обсяг у порівнянні з 2021 роком збільшився на 24,45 % або на 9506 грн і склав 48390 грн.

Поточна кредиторська заборгованість зі страхування у 2020 році склала 660 грн. У 2021 році її обсяг у порівнянні з 2020 роком збільшився на 623,79 % або на 4117 і склав 4777 грн. У 2022 році її обсяг у порівнянні з 2021 роком збільшився на 44,23 % або на 213 грн і склав 6890 грн.

Поточна кредиторська заборгованість з оплати праці у 2020 році склала 3511 грн. У 2021 році її обсяг у порівнянні з 2020 роком збільшився на 306,64 % або на 10766 грн і склав 14277 грн. У 2022 році поточна кредиторська заборгованість з оплати праці товариства у порівнянні з 2021 роком знизилась на 22,74 % або на 3246 грн і склала 11031 грн.

Інші поточні зобов'язання у 2020 році склали 102852 грн. У 2021 році їх обсяг у порівнянні з 2020 роком збільшився на 5,84 % або на 6007 грн і склав 108859 тис. грн. У 2022 році інші поточні зобов'язання товариства у порівнянні з 2021 роком зросли на 35,55 % або на 38698 грн і склали 147557 грн.

Загальний обсяг поточних зобов'язань ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020 році склав 749981 грн. У 2021 році їх обсяг у порівнянні з 2020 роком зменшився на 3,27 % або на 24552 грн і склав 774533 грн. У 2022 році загальний обсяг поточних зобов'язань товариства у порівнянні з 2021 роком зріс на 9,11 % або на 70596 грн і склав 845129. грн (рисунок 2.13).

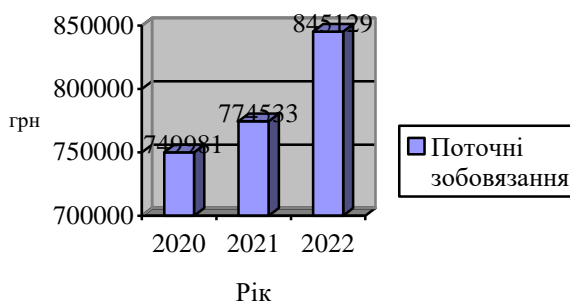

Рисунок 2.13 – Динаміка поточних зобов'язань ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020-2022 роках

Джерело: складено автором на основі таблиці 2.6

Загальний обсяг довгострокових зобов'язань ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020 році склав 126835 грн. У 2021 році їх обсяг у порівнянні з 2020 роком зменшилась на 33,48 % або на 42470 грн і склав 84365 грн. У 2022 році загальний обсяг поточних зобов'язань товариства у порівнянні з 2021 роком знизився на 22,56 % або на 19030 грн і склав 65335 грн (рисунок 2.17).

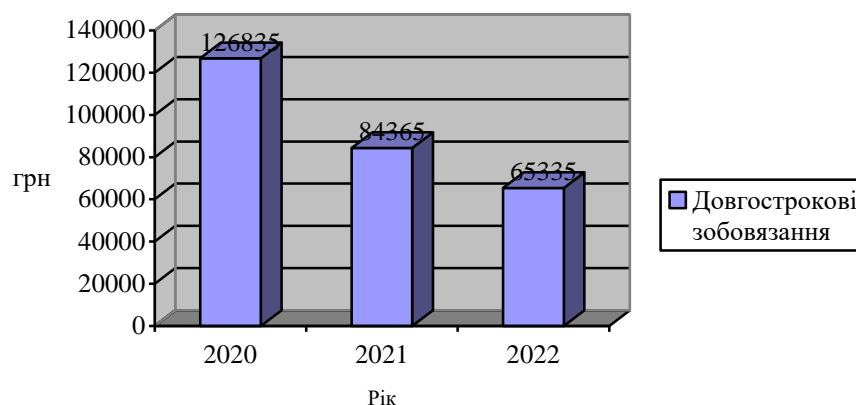

Рисунок 2.17 – Динаміка довгострокових зобов'язань ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2019-2021 роках

Ефективність формування, розміщення та використання фінансових ресурсів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» продемонстрована в таблиці 2.7

Таблиця 2.7 – Показники ефективності формування, розміщення та використання фінансових ресурсів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» за 2020-2022 роки

№ п/п	Показник	Рік			Абсолютне відхилення, (+,-)	
		2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Показники формування фінансових ресурсів підприємства						
1.	Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	0,2	0,2	0,1	0	-0,1
2.	Коефіцієнт фінансового ризику(фінансового левериджу)	0,8	0,8	0,9	0	0,1
3.	Коефіцієнт поточної заборгованості	1,1	1	0,9	-0,1	-0,1
Показники розміщення фінансових ресурсів підприємства						
4.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,007	0,001	0,001	-0,006	0
5.	Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття)	1,1	1	0,9	-0,1	-0,1
6.	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6	0,4	0,4	-0,2	0
7.	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,7	0,5	0,5	-0,2	0
8.	Обсяг чистих оборотних коштів	485767	318020	345052	-167747	27032
Показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства						
9.	Рентабельність/ збитковість капіталу	(0,5)	0,2	(0,6)	-0,3	-0,4
10.	Рентабельність/ збитковість власного капіталу	(27,4)	8,9	(26,9)	-18,5	-18

Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності) у 2020 році склав 0,2, що свідчить про те, що компанія має низький рівень фінансової незалежності і значну залежність від зовнішніх джерел фінансування. У 2021 році значення коефіцієнту не змінилося і залишилося на рівні 0,2. У 2022 році коефіцієнт автономії ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» становив 0,1, що свідчить про подальше зменшення фінансової незалежності підприємства. Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового левериджу) за 2020 рік становив 0,8, що вказує на високий рівень фінансового ризику, оскільки компанія має велику залежність від зовнішніх джерел фінансування. У 2021 році значення

коефіцієнту не змінилося і залишилося на рівні 0,2. У 2022 році значення коефіцієнту склало 0,9 %, що свідчить про суттєву залежність товариства від зовнішніх контрагентів.

Загалом, низький рівень коефіцієнта автономії та зростаючий коефіцієнт фінансового ризику можуть свідчити про високу залежність компанії від зовнішніх джерел фінансування та збільшення фінансового ризику. Це може вплинути на фінансову стійкість підприємства. Крім того, поточний коефіцієнт заборгованості залишається на задовільному рівні, що свідчить про наявність достатніх ресурсів для покриття поточних зобов'язань. Однак, рекомендується подальший аналіз фінансового стану та прийняття заходів для поліпшення фінансової роботи компанії, зокрема зменшення фінансового ризику та підвищення рівня фінансової незалежності.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності за 2020 рік становив 0,007 %, що свідчить про недостатню кількість грошових коштів для виплати боргів товариства. Протягом 2021-2022 років значення показника зменшилося і склало 0,001, що свідчить про погіршення ситуації на підприємстві. Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття) за 2020 рік був 1,1 показник вказує на те, що компанія має достатні активи для покриття поточних зобов'язань. У 2021 році показник залишився на стабільному рівні. У 2022 році значення показника дещо знизилося проте залишилося на високому рівні і становило 0,9 %. Коефіцієнт швидкої ліквідності за 2020 рік становив 0,6 %. Протягом 2021-2022 року значення коефіцієнта знизилося і склало 0,4. Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості за 2020 рік становив 0,7, що свідчить про неефективну кредитну політику товариства. Протягом 2021-2022 років значення коефіцієнта зменшилося та склало 0,5.

Загалом, компанія має проблеми з абсолютною ліквідністю. Крім того, нерівномірне співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю може впливати на фінансовий стан компанії. Рекомендується удосконалити керування ліквідністю, зменшити заборгованість та підвищити рівень готівкових резервів.

У 2020 та 2022 роках товариство отримало збитки, тому значення коефіцієнтів ефективності використання фінансових ресурсів були від'ємні. У 2021 році товариство було прибуткове. Рентабельність фінансових ресурсів за 2021 рік склала 0,2 % - А рентабельність власних фінансових ресурсів була на рівні 8,9 %.

Загалом, компанія має проблеми зі збитковістю власного капіталу та низькою рентабельністю. Важливо звернути увагу на покращення фінансових результатів та ефективне використання власного капіталу. Рекомендується провести детальний аналіз фінансових показників та розробити стратегію для поліпшення рентабельності та зменшення збитковості.

Основні напрями оптимізації управління фінансовими ресурсами ТОВ «Контакт центр на Зарічанській», які включають управління активами, власними та позиковими фінансовими ресурсами, фінансовими ризиками та безпекою наведено в таблиці 2.8

Крім запропонованих заходів, які дозволять підвищити ефективність формування та використання фінансових ресурсів товариства ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» необхідно посилити контроль за ключовими показниками розвитку. Регулярний аналіз фінансових показників, таких як оборотні кошти, рентабельність, ліквідність та інші, дозволяє виявляти потенційні проблеми і приймати своєчасні коригувальні заходи. Це допомагає уникнути непотрібних витрат і оптимізувати використання фінансових ресурсів. Аналіз і контроль за всіма видами витрат дозволяють виявити непродуктивні або зайві витрати. Застосування системи внутрішнього контролю та впровадження ефективних процедур затвердження витрат можуть сприяти попередженню недостатньо обґрунтованих витрат. Регулярне збирання і оновлення фінансової інформації є важливим кроком для ефективного фінансового планування і контролю. Використання сучасних фінансових систем та програмного забезпечення може полегшити цей процес і забезпечити достовірні дані для прийняття рішень.

Таблиця 2.8 – Напрями оптимізації фінансових ресурсів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській»

Напрями оптимізації	Зміст
Планування активів	<ul style="list-style-type: none"> - виявлення реальної потреби в окремих видах активів, виходячи з запланованих обсягів діяльності; - оптимізація структури активів за критерієм ліквідності та платоспроможності; - оптимізація структури активів за критерієм інвестиційної привабливості
Формування структури фінансових ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> - визначення загальної потреби в фінансових ресурсах для забезпечення діяльності підприємства; - вибір оптимальних джерела фінансування діяльності підприємства на окремих етапах його розвитку; - оцінка можливості залучення інноваційних форм фінансування; - оптимізація структури фінансових ресурсів за критерієм мінімізації вартості його залучення та забезпечення фінансової стійкості підприємства
Ефективне використання активів (оборотних та необоротних)	<ul style="list-style-type: none"> - аналіз і прогнозування тривалості окремих циклів оборотного капіталу; - забезпечення прискорення обороту окремих видів оборотних активів та підвищення ефективності їх використання; - забезпечення ефективного використання основних засобів; - розробка заходів щодо збільшення фондівіддачі; - формування оптимального розміру запасів підприємства
Формуванням власних фінансових ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> - визначення потреби у власних фінансових ресурсах; - підтримання фінансової стійкості підприємства; - досягнення цільової структури власних фінансових ресурсів підприємства
Залучення позикових фінансових ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> - оптимізація співвідношення короткострокових і довгострокових позикових коштів; - мінімізація вартості позикових коштів; - вивчення альтернативних джерел формування фінансових ресурсів
Шляхи управління фінансовими ризиками	<ul style="list-style-type: none"> - ідентифікація фінансових ризиків; - визначення рівня ризиків і їх наслідків; - моніторинг ризиків; - формування програми заходів щодо зменшення впливу фінансових ризиків

Джерело: сформовано автором на основі [45 , с.41]

Постійний аналіз та вдосконалення бізнес-процесів може допомогти знизити витрати, підвищити продуктивність та ефективність використання фінансових ресурсів. Впровадження ефективних систем, таких як Lean або Six Sigma, може сприяти оптимізації фінансових процесів.

Ще одним важливим шляхом підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства є здійснення інвестицій в нові технології і автоматизацію товариства. Використання автоматизованих систем у може забезпечити більшу точність та швидкість виконання завдань, а також зменшити витрати на оплату праці. Впровадження спеціалізованого програмного забезпечення для фінансового планування, контролю витрат, обліку та управління ресурсами може сприяти оптимізації фінансових процесів і забезпечити більш точне і ефективне використання ресурсів. Застосування енергоефективних технологій та систем може знизити витрати на енергію та ресурси. Використання енергозберігаючого обладнання, впровадження систем енергетичного моніторингу та управління можуть покращити фінансову ефективність підприємства.

Ще одним важливим шляхом підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства є розвиток персоналу товариства. Інвестування у навчання та професійний розвиток працівників дозволяє покращити їхні навички та знання, що призводить до більш якісної та продуктивної роботи. Навчання може включати тренінги, семінари, курси або програми підвищення кваліфікації. Застосування ефективних систем мотивації, таких як премії за досягнення, розвиток кар'єрних можливостей та інші форми винагород, може стимулювати працівників до більш ефективної праці та залучення їхнього потенціалу. Побудова ефективної комунікаційної системи та сприяння співпраці між різними відділами та рівнями управління допомагає забезпечити передачу інформації, уникнути зайвих помилок та затримок у роботі, що впливає на продуктивність та ефективність роботи підприємства. Ретельний добір та залучення кваліфікованого та талановитого персоналу важливо для ефективного використання фінансових ресурсів. Компанія може звертатися до професійних агентств, активно використовувати рекрутингові канали та процеси, щоб знайти найкращих кандидатів для вакансій та заповнити ключові позиції в організації.

Висновки

У першому розділі кваліфікаційної роботи проаналізовано погляди науковців на сутність поняття «фінансові ресурси підприємства», досліджено характеристики фінансових ресурсів. У роботі систематизовано види фінансових ресурсів та виділено зовнішні і внутрішні джерела формування фінансових ресурсів підприємства. Також досліджено порядок використання фінансових ресурсів.

У другому розділі кваліфікаційної роботи проаналізовано основні показники діяльності вітчизняних підприємств, також у роботі здійснено аналіз фінансово-господарського стану ТОВ «Контакт центр на Зарічанській», м. Хмельницький в 2020-2022 роках. Так, нематеріальні активи підприємства у 2020 році склали 291259 грн. У 2021 році в порівнянні з 2020 роком їх обсяг знизився на 7,24 % або на 21073 грн і склав 270186 грн. У 2022 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг інших необоротних активів зменшився на 3,37 % або на 9093 грн і склав 261093 грн.

В цілому оборотні активи ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020 році склали 796651 грн. У 2021 році в порівнянні з 2020 роком їх обсяг зменшився на 0,84 % або на 6722 грн і склав 789929 грн. У 2022 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг оборотних активів зріс на 0,55 % або на 44382 грн і склав 794311 грн.

Поточна дебіторська заборгованість ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020 році склали 129547 грн. У 2021 році в порівнянні з 2020 роком її обсяг зменшився на 68,04 % або на 88145 грн і склав 41402 грн, що свідчить про покращення платоспроможності контрагентів товариства та відволікання частини обігових коштів. У 2022 році в порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг поточної дебіторської заборгованості знизився на 15,2 % або на 6303 грн і склав 35099 грн, що свідчить про поліпшення платоспроможності контрагентів товариства та відволікання частини обігових коштів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській».

Чистий прибуток ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2021 році склав 18000 грн. Збиток ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» у 2020 році склав 57791 грн, а в 2022 році 38943 грн.

У роботі дослідили показники формування фінансових ресурсів, а саме рівень коефіцієнта автономії та коефіцієнт фінансового ризику свідчать про високу залежність компанії від зовнішніх джерел фінансування та збільшення фінансового ризику. Це може вплинути на фінансову стійкість підприємства.

Окрім, показників формування фінансових ресурсів у роботі досліджено показники розміщення фінансових ресурсів та визначено, що товариство має проблеми з показником абсолютної. Крім того, нерівномірне співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю може впливати на фінансовий стан компанії.

Також у кваліфікаційній роботі було досліджено показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, що дозволило зробити висновок про значні проблеми товариства, які пов'язані зі збитковістю власного капіталу та низькою рентабельністю. Важливо звернути увагу на покращення фінансових результатів та ефективне використання власного капіталу.

У роботі запропоновано напрями оптимізації фінансових ресурсів ТОВ «Контакт центр на Зарічанській» Так, товариству необхідно проводити регулярний аналіз фінансових показників, це допоможе уникнути непотрібних витрат і оптимізувати використання фінансових ресурсів. Ще одним важливим шляхом підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства є здійснення інвестицій в нові технології і автоматизацію товариства.

Список використаних джерел

1. Андрущак Є. Управління фінансовими ресурсами в процесі реструктуризації підприємств / Є. Андрущак // Фінанси України. – 2002. – №7. – С. 30-38.
2. Бадаковський В. Ю. Проблеми залучення кредитних ресурсів вітчизняними підприємствами / В. Ю. Бадаковський // Фінанси України. – 2002. – №5. – С. 106-112.
3. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія і практика / О. Я. Базилінська. навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2009.– 328 с.
4. Безбородова. Т. В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємств / Т. В. Безбородова // Держава та регіони. – 2006. – № 5. – С. 21-23.
5. Бердар М. М. Управління фінансових ресурсів процесом формування та використання фінансових ресурсів на основі логістичного підходу/ М. М. Бернар // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 5. – С.133-138.
6. Білик М. Д. Фінанси підприємств / М. Д. Білик. – К.: Знання, 2005. – 820 с.
7. Білоліпецький В. Фінансові ресурси та їх перетворені форми / В. Білоліпецький, І. Мерзляков // Аудитор. – 2004. – №5. – С.51-55.
8. Бланк І. О. Управління формуванням капіталу / І. О. Бланк –К.: Ельга, 2002. –512 с.
9. Близнюк О. П. Класифікація джерел формування фінансових ресурсів підприємства / О. П. Близнюк, А. П. Горпиненко // Вісник Міжнародного слов'янського університету. Серія: Економічні науки. – 2012. – Т. 15, – №2 – С. 52-58.

10. Бойко Є. М. Сучасний стан та проблеми процесу формування фінансових ресурсів підприємства в Україні / Є. М. Бойко // Молодий вчений. – 2016. – №5. – С. 15-16.
11. Василик О.Д. Теорія фінансів /О.Д. Василик. – Київ: Вид-во НІОС, 2020. – 416 с.
12. Гриценко Л.Л. Дослідження формування та використання фінансових ресурсів корпоративного підприємства/ Л.Л. Гриценко, Л.С. Деркач [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/2_2021/10.pdf.
13. Державна служба статистики України. Офіційний веб-сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
14. Журавльова Т. О. Формування фінансових ресурсів підприємства в умовах кризи./ Т. О. Журавльова // Економіка та держава. –2020. – № 3. – С. 42-45.
15. Зінь Е. А. Планування діяльності підприємства / Е. А. Зінь: навч. посіб. К.: Професіонал, 2004. – 310 с.
16. Кнейслер О. В. Фінансовий менеджмент/ О. В. Кнейслер: навч. посіб. Тернопіль: «Вектор», 2018. – 240 с.
17. Кропівцова Н. 1. Особливості формування фінансових ресурсів підприємства / Н. І. Кропівцова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг. –2011. – Вип. 1. – С. 261 - 268.
18. Курінна О. В. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства / О. В. Курінна // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія Економіка. – 2013. – Вип. 2. – С. 140 - 148.
19. Лапа А. Є. Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація / А. Є. Лапа // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. – 2013. – № 4. – С. 289 - 297.
20. Лещук В. П. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посіб. / О.М. Кравчук, В.П. Лещук. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 504с.

21. Линенко А. В. Оптимізація структури джерел фінансових ресурсів підприємства / В. Линенко // Вісник Запорізького національного університету. Серія: Економічні науки. –2014. – № 2. – С. 47 - 55.
22. Литнев О. М. Фінансові ресурси підприємства / О. М. Литнев. : навч. посіб., 2006. – 366 с.
23. Лігоненко Л. О. Фінанси підприємств : підручник / Л. О. Лігоненко. К.: КНТЕУ, 2006. – 491 с.
24. Малік Л.В. Проблеми фінансового планування і бюджетування. / Л.В. Малік , К.І. Павлова. – Київ: Знання, 2018. – 367 с.
25. Мішина С. В. Організаційно-економічний механізм управління фінансовими ресурсами на підприємстві / С. В. Мішина. – Харків: ХНЕУ, 2015. – 110 с.
26. Нечипоренко А. В Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства [Електронний ресурс] / А. В. Нечипоренко, А. О. Рибалкіна // Ефективна економіка. – 2020. – № 11. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8361>.
27. Носова Є. Система показників фінансового стану / Є. Носова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка». – 2012. – № 138. – С. 53-56.
28. Опарін В. М. Фінанси (загальна теорія) / В.М. Опарін: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2019. – 164 с.
29. Опарін В.М. Фінансові ресурси: проблеми визначення та розміщення / В.М. Опарін // Вісник НБУ. – 2000. – №5. – С. 10-11.
30. Павловська О. В. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посібник / О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – К.: КНЕУ, 2022.– 388 с.
31. Павлюк К. В. Фінансові ресурси держави: монографія / К. В. Павлюк. - К.:»НІОС», 2007. – 240 с.
32. Петренко Ю. В. Оптимізація джерел фінансових ресурсів підприємств / Ю. В. Петренко // Фінанси України – 2009. – № 6. – С. 91 - 95.

33. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств / А.М Поддєрьогін, А.М. Білик, Л.Д. Буряк. – К.: КНЕУ, 2004. – 546 с.
34. Пойда-Носик Н. Н Фінансові ресурси підприємства/ Н. Н. Пойда-Носик, С. С. Грабарчук // Фінанси України. – 2003. – № 1. – С. 96-103.
35. Равенков А. Фінансове планування на підприємстві /А. Равенков // Проблеми теорії та практики управління. – 2018. – № 2. – С. 72-78
36. Рибалко Н. О. Фінансові ресурси підприємств: грошові кошти чи щось більше?/ Н.О. Рибалко // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 14. – С. 28-31.
37. Самойлова Т.А. Джерела формування фінансового капіталу підприємства./ Т.А. Самойлова // Фінанси та оподаткування. –2018. – № 1. – С. 45-49.
38. Спасів Н. Я. Фінансове забезпечення відтворення основного капіталу підприємств/ Н. Я. Спасів: дис. канд. екон. наук: 08.04.01. Київ. – 2018. – 230 с.
39. Стецюк П.А. Формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств / П.А. Стецюк // Економіка АПК. – 2018. – №11. – С.111-116.
40. Тігова Г.М. Аналіз фінансової звітності / Г.М.Тігова. –К.: Центр учбової літератури, 2019. – 268 с.
41. Хачатурян С. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація /С. Хачатурян // Фінанси України. – 2010. –№4. – С. 77 - 81.
42. Хохлов М. П. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства / М. П. Хохлов, О. С. Корнієнко // Економіка та управління підприємствами. – 2017. – №4. – С. 402-407
43. Чупіс А. В. Оцінка, аналіз, планування фінансового середовища підприємства / А. В.Чупіс. – Суми: Довкілля, 2005. – 368 с.
44. Шатковська М. С. Управління кредиторською заборгованістю на основі її аналізу / М. С. Шатковська // Актуальні соціально-економічні та

правові проблеми розвитку України та її регіонів: матеріали X Міжнародного круглого столу, 10 травня 2019 р. Одеса: ОФФСЕТіК, 2019. – С. 177-180.

45. Шевчук Н. Капітал підприємства: формування та ефективність функціонування / Н. Шевчук // Ринок цінних паперів України. – 2013. – № 5-6. – С. 39-43.

46. Яременко В.Г Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств / В. Г. Яременко, Н. М. Салманов // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2018. – Вип. 19(3). – С. 158-162.

Додатки